

De huidige politieke impasse in vergelijking met vorige "crisissen" in België

Jo Sterckx

Vakgroep Nederlandse en Zuid-Afrikaanse Studies

Adam Mickiewicz Universiteit Poznań

<http://ifa.amu.edu.pl/dutchafrikaans/>

Staatshervormingen

- 1970 – 2010: unitair \Rightarrow federaal
- Onderhandelingen
 - Communautaire conflicten
 - Relatie met hoofdstad
 - Electorale verschuivingen
 - Protesten
 - Crisissen
 - Val van regeringen
- Onafgebroken proces?

Internationale aandacht

- “Belgium is on the brink as talks collapse” (*The Independent* 20 Dec. 2007)
- “Cracks appear in Belgium’s long marriage” (*The Times* 8 Sept. 2007)
- “Politiek drama” (*De Volkskrant* 8 Nov. 2007)
- “La Belgique en danger” (*Le Monde*, 25 Aug. 2007)
- “Königreich Belgien steht vor der Spaltung” (*Die Welt* 9 Nov. 2007)
- “Belgien ist regierungs- und ratlos” (*Die Welt* 24 Aug. 2007)

Communautaire conflicten

1945-1950: collaboratie – repressie – Koningskwestie

≡ 21 JULI 1944 ≡

PATRIOTTEN, BELGIË ROEPT U TE WAPEN!

21 Juli beteekent voor alle Belgen de herdenking van hun onafhankelijkheid.

Doch 21 Juli 1944 is méér dan een Nationale Feestdag.

21 Juli 1944 is EEN DAG VAN GEWAPENDEN STRIJD TEGEN DEN NAZISTISCHEN BEZETTER, DE VOORBODE VAN ONZE NADERENDE BEVRIJDING.

PATRIOTTEN,

21 Juli 1944 wordt geplaatst in het teeken van den Nationalen Opstand van alle Belgen tegen Hitler en zijn trawanten.

Als gij wilt dat onze steden bevrijd, de gevangnissen geopend worden, de bestraffing der verraders plaats heeft, **MOET GIJ DADELIJK DE WAPENS OPNEMEN!**

Verhindert de Nazi's hun deportaties, hun plunderingen, hun moorden voort te zetten. Volgt het voorbeeld van het **PARTISANENLEGER** en de **PATRIOTTISCHE MILITIES**. Denkt aan de moedige Joego-Slavische, Korsikaansche en Poolse patriotten.

ALLEEN DE NATIONALE OPSTAND KAN DE BEVRIJDING BESPOEDIGEN, ONZE JONGENS UIT DE KLAUWEN VAN DEN OVERWELDIGER RUKKEN.

PATRIOTTEN,

Op dezen 21ste Juli van het laatste oorlogsjaar, roept het Vaderland u te wapen!

HERDENKT, DOOR TE STRIJDEN, DEN NATIONALEN FEESTDAG VAN ALLE BELGEN!

Legt het werk neer. Toont den overweldigere uw haat. Toont hem uw vertrouwen in de komende overwinning. Brengt den vijand harde, herhaalde slagen toe. Saboteert zijn oorlogsmachine en zijn transporten. Verlamt zijn verbindingen. Vergemakelijkt door uw strijd den vooruitgang der geallieerde legers. Jaagt de verraders en kollaborateurs op. Slaat hen neer.

VERVOEGT HET LEGER DER PARTISANEN EN DER PATRIOTTISCHE MILITIES. ORGANISEERT DEN BEVRIJDENDEN OPSTAND!

De Bezetter uit het land!

Alle patriotten vereenigd voor de bevrijding van ons Vaderland!

LEVE BELGIË!

HET ONAFHANKELIJKHEIDSFRONT.

Onderwijs – Schoolstrijd

Eenheidswet (1960) werkgevers-werknemers

Taalgrens – taalgebieden (1962)

België verdeeld naar gesproken taal

- Nederlandstalig / Vlaanderen
- Franstalig / Wallonië
- Duitstalig / Wallonië
- Nederlands- en Franstalig / Brussel

Splitsing KUL (1968)

Faciliteitengemeenten

Gemeentehuis
~~Maison Communale~~

Sporthal
~~Hall des Sports~~

Achtergrond huidige *crisis*

- Vijf Resoluties van het Vlaams Parlement (maart 1999)
- Paarse regering o.l.v. Guy Verhofstadt (1999-2007)
- Verdeeldheid in christendemocratie
- Kartelvorming
- Campagne 2007
 - Verdediging eigen taalgemeenschap
 - Gebrek aan bilateraal contact

Nieuwigheden en veranderingen

- **Politieke partijen**
 - Fragmentatie \Rightarrow “vlak” landschap – kartelformule
 - Regionalisme in traditionele partijen \Rightarrow communautaire hardheid
 - \downarrow Trouwheid kiezer \Rightarrow nervositeit op electorale markt
 - Ontzuiling: \uparrow opleidingsniveau & onafhankelijkheid
 - Collectief \rightarrow individueel belang
 - Legitimiteitscrisis
 - Zweepartijen – populisme
 - Simpliciteit

- **Pacificatiemechanismen:** overheveling bevoegdheden & toekenning financiële middelen
 - Economische crisis
 - Beperking overheidsschuld
 - ↓ Interesse Franstaligen
 - Burgerlijke gehoorzaamheid
 - Vlaamse christendemocraten & Franstalige socialisten
 - Nieuwe thema's: migratie, veiligheid, klimaat
- **Mobilisatie van bevolking**
 - Ontzuiling: partijpolitieke organisaties
 - Emotionaliteit ⇔ rationaliteit
 - Invloed communautaire thema's op stemgedrag

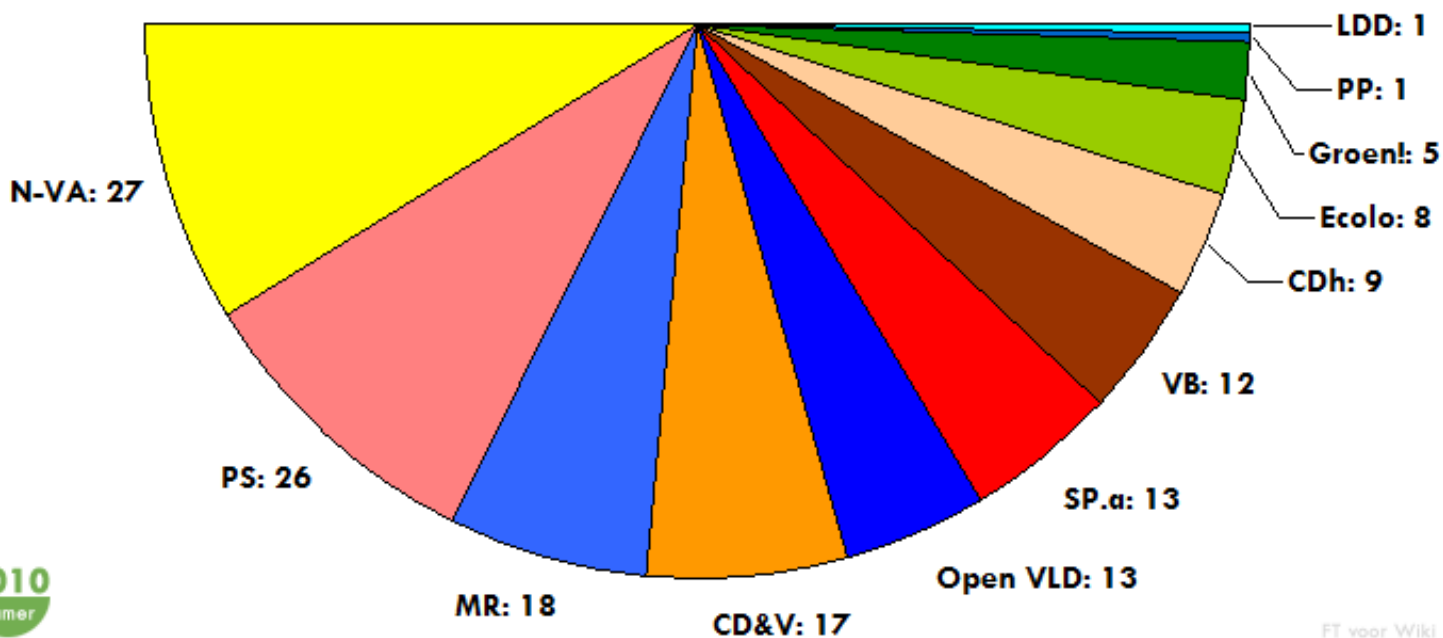
- **Onderhandelingscultuur**
 - Discretie – voorakkoorden
 - Communicatiemiddelen
 - Geregionaliseerde netwerken
 - Bliksemcarrières – regionale politieke volwassenheid
 - Voortdurende electorale koorts ⇒ gespierd taalgebruik & strategie
 - Verlamming federaal + regionaal niveau
- **Maatschappij**
 - Internationalisering Brussel
 - Vlaams zelfbewustzijn ⇒ Vlaamse profilering in Brussel
 - Drie regio's met eigen kenmerken, problemen, complexe wederzijdse verhoudingen en belangenconflicten
- ↓ **macht staatshoofd**

- **Gescheiden medialandschappen**
 - Regionale identiteitsvorming
 - Regionaal zelf- en wereldbeeld
 - Focus op verschillen Vlamingen/Franstaligen (homogene blokken)
 - Dramatisering – conflictelement
 - ↓ Aandacht voor andere taalgemeenschap
 - Deel = geheel
 - Terminologie: “front”, “kamp”, ...
 - Tegenstrijdige berichtgeving
 - Electorale wetgeving ⇒ debat met “eigen” politici

- **2007-...**

- Separatisme niet meer in taboesfeer
- Algemene verdediging regionale belangen
- Compromisbereidheid & kwaliteit politici?
- EM Herman Van Rompuy (30 December 2008 – 25 November 2009)
- EM Yves Leterme (25 November 2009 -...)
 - Geopolitieke invloed?
- Vervroegde verkiezingen in juni 2010

Federale verkiezingen 13 juni 2010

FT voor Wiki

Zetelverdeling in Kamer van Volksvertegenwoordigers op basis van de verkiezingsuitslag op 13 juni 2010

Federale regeringsvorming

- Sociaaleconomisch programma – tegenstrijdige visies
- Toekomst van de Belgische staat
 - Bevoegdheden
 - Kieswetgeving
 - Financiering deelstaten
- Emotionaliteit
- 18/02/11 – wereldrecord
 - “Frietrevolutie”

- *België zit verlegen om politici met moed*. 2007. De Volkskrant 8 Nov. 2007.
- *Belgische interim-regering legt eed af*. 2007. De Volkskrant 21 Dec. 2007.
- Buelens, Geert – Jan Goossens – David Van Reybrouck (eds.). 2007. *Waar België voor staat: een toekomstvisie*. Antwerpen: Manteau.
- Charter, David. 2007a. “Cracks appear in Belgium’s long marriage”, *The Times* 8 Sept. 2007.
- ———. 2007b. “People’s power on march to save Belgium”, *The Times* 19 Nov. 2007.
- Coppi, David – Martine Dubuisson – Frederic Delepierre. 2007. “Les ingrédients d’une rupture”, *Le Soir* 27 Oct. 2007.
- Corijn, Eric. 2007. “Brussel als Europees project”. *Waar België voor staat: een toekomstvisie*. Buelens, Geert – Jan Goossens – David Van Reybrouck (eds.). Antwerpen: Manteau.
- Crolly, Hannelore. 2007. “Belgien ist regierungs- und ratlos”, *Die Welt* 24 Aug. 2007.
- De Bisschop, Sarah. 2008. *Puur persoonlijk: Guy Verhofstadt*. Documentaire. (<http://videos.canvas.be>).
- De Vadder, Ivan. 2008. *Het koekoeksjong. Het begin van het einde van België*. Leuven: Van Halewyck.
- De Volder, Jan. 2007. “Doorgedreven federalisme of omfloerst separatisme?” *Waar België voor staat: een toekomstvisie*. Buelens, Geert – Jan Goossens – David Van Reybrouck (eds.). Antwerpen: Manteau.
- Dujardin, Vincent – Michel Demoulin – Marnix Beyen – Philippe Destatte. 2009. *Nieuwe geschiedenis van België III. 1950 – heden*. Tielt: Lannoo.

- Eyskens, Gaston – Jozef Smits. 1994. *De memoires*. Tielt: Lannoo.
- Fliccx, Pierre. 2007. “Et si la Belgique éclatait?”, *Le Figaro* 14 Oct. 2007.
- Fonteyn, Guido. 2007. “Waarom Wallonië voor België kiest”. *Waar België voor staat: een toekomstvisie*. Buelens, Geert – Jan Goossens – David Van Reybrouck (eds.). Antwerpen: Manteau.
- *Gai, Gai! Séparons-nous?* 2007. *Le Soir* 10 Sept. 2007.
- *Handleiding bij de langste politieke crisis uit de Belgische geschiedenis*. 2007. *De Standaard* 19 Dec. 2007.
- Huyse, Luc. 2003. *Over politiek*. Leuven: Van Halewijk.
- Huyse, Luc – Jos Bouveroux. 2009. *Het onvoltooide land*. Leuven: Van Halewyck.
- Kerkhofs, Liesbeth. 2008. *Van Leterme wint tot Leterme I. Analyse van frontpagina's in Nederlandstalige en Franstalige kranten*. Masterproef KUL Faculteit Sociale Wetenschappen-Communicatiewetenschappen. Promotor: Prof. Dr. D. Gelders.
- Lichfield, John. 2007a. “Coalition finds temporary solution to Belgium's political crisis”, *The Independent* 20 Dec. 2007.
- ———. 2007b. “Belgium on the brink as talks collapse”, *The Independent* 8 Nov. 2007.
- Martens, Wilfried. 2006. *De memoires: luctor et emergo*. Tielt: Lannoo.
- Müller-Thederan, Dirk. 2007. “Königreich Belgien steht vor der Spaltung”, *Die Welt* 9 Nov. 2007.

- Platel, Marc. 2004. *Communautaire geschiedenis van België. Van 1830 tot heden*. Leuven: Davidsfonds.
- ———. 2008. *België op zijn kop. De hopeloze zoektocht naar een nieuwe Belgische regering*. Leuven: Davidsfonds.
- Reynebeau, Marc. 2009. *Onze kant van het bed. Mythes van de Belgische politieke crisis*. Leuven: Van Halewyck.
- Sinardet, Dave. 2000. *De relatie tussen media, politiek en publiek in de Belgische televisieberichtgeving over de andere gemeenschap*. PSW-paper 2000/9.
- ———. 2007. “Het samenleven van twee onderdrukte meerderheden”. *Waar België voor staat: een toekomstvisie*. Buelens, Geert – Jan Goossens – David Van Reybrouck (eds.). Antwerpen: Manteau.
- *Trois mois de crise: qui, quoi, pourquoi?* 2007. La Libre Belgique 10 Sept. 2007.
- Witte, Els – Alain Meynen (eds.). 2006. *De geschiedenis van België na 1945*. Antwerpen: Standaard Uitgeverij.
- Witte, Els – Jan Craeybeckx – Alain Meynen. 2007. *Politieke geschiedenis van België. Van 1830 tot heden*. Antwerpen: Standaard Uitgeverij.